

Název vyučovacího předmětu: **ČESKÝ JAZYK A LITERATURA (ČJL)**

Vzdělávací oblast: **Vzdělávání a komunikace v českém jazyce, Estetické vzdělávání**

Časová dotace vyučovacího předmětu: **3, 3, 3, 3, 0, 0.**

Pojetí vyučovacího předmětu

Český jazyk a literatura je vyučován od I. do IV. ročníku v rozsahu 3 hodiny týdně.

Vyučovací hodina má jasně stanovený, srozumitelný cíl, kladen je důraz na aktivitu, komunikativnost, přirozený dialog učitel-žák, tvořivost, samostatné kritické myšlení, střídání forem práce (výklad, individuální, skupinová, párová práce), sebehodnocení, logické a jazykově správné vyjadřování, kultivované vystupování, všeobecný kulturní přehled – prolínání s příbuznými předměty, důraz na logické souvislosti.

Zřetel je také k aktuálnímu pojetí nové maturity ve všech částech: v literární části, didaktickém testu, stylistice.

Obecné cíle

Obecným cílem vzdělávání v konzervatoři je připravit žáka na úspěšný, smysluplný a odpovědný osobní, občanský, umělecký a pracovní život v podmínkách měnícího se světa.

Cílem předmětu ČJL je dosáhnout kultivovaného a věcně správného projevu slovem i písmem, mít přehled o dějinách literatury, literárních osobnostech a dílech, orientovat se v literární terminologii, umět pracovat s uměleckým a neuměleckým textem.

Konkrétně jde o tyto cíle:

1. Učit se poznávat.
Vzdělání směřuje k rozvoji dovedností potřebných k učení, základních myšlenkových operací, práci s informacemi a jejich využití.
2. Učit se pracovat a jednat.
Aktivní a tvořivé postoje. Důraz na kreativitu, flexibilitu.
3. Učit se být.
Naučit se rozumět vlastní osobnosti. Důraz na morální normy, osobní zodpovědnost, vytváření morálně-volných vlastností.
4. Učit se žít společně.
Umět spolupracovat s ostatními, úcta k sobě samému a druhým, aktivní přístup k životu, komunikativní dovednosti.

Didaktické pojetí předmětu

Předmět je tvořen hodinami literatury, českého jazyka a komunikace, naukou o slohu. Je vyučován v každém ročníku po 3 vyučovacích hodinách týdně – 2 hodiny literatury, 1 hodinu se střídá gramatika a sloh.

Přínos k realizaci klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

Cílem je naučit žáky zvolit vhodný studijní režim.

Kompetence k řešení problémů

Cílem je naučit žáky uplatňovat různé druhy myšlení při řešení problémů.

Komunikativní kompetence

Cílem je naučit žáky kultivovaně a věcně správně se vyjadřovat, používat vhodnou odbornou terminologii, s důrazem na literární pojmy.

Kompetence personální a sociální

Cílem je naučit žáky adekvátně reagovat na sociální situace, umět zhodnotit a objektivně posoudit sebe i druhé, umět přijmout kritiku a adekvátně na ni reagovat

Občanské kompetence a kulturní povědomí

Cílem je připravit občana demokratického státu s ohledem na širší začlenění do evropské kultury.

Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám

Cílem je naučit žáky využít svých osobnostních a odborných předpokladů a svého nadání pro úspěšné uplatnění ve světě práce a pro budoucí rozvoj své profesní kariéry.

Digitální kompetence

Cílem je vést žáky k smysluplnému využití digitálních nástrojů při vyhledávání informací, při tvorbě prezentací, s nutností rozlišit informace relevantní, důvěryhodné.

Průřezová témata zařazená do výuky

Občan v demokratické společnosti

Žák je veden k úctě k materiálním a duchovním hodnotám, které se snaží chránit a zachovat pro budoucí generace. Je veden k zodpovědnosti, sebevýchově, kritickému myšlení, etickým zásadám prostřednictvím literárních děl. Je schopen zaujmout stanovisko, respektovat názory druhých, včetně ostatních kultur.

Člověk a svět práce

Žák je veden k tomu, aby docenil nezastupitelnost vzdělání a celoživotního učení pro život, je motivován k aktivnímu pracovnímu životu a k úspěšné kariéře, je schopen využít své znalosti k přípravě kulturního programu nebo jiné kulturní činnosti.

Člověk a digitální svět

Žák je veden k tomu, aby informační technologie představovaly pouze prostředek k získávání informací, při práci s textem, prezentacích.

Osobnostní a sociální výchova

Multikulturní výchova a vztah k multilingvní situaci, spolupráce s lidmi z různých kulturních prostředí

Mezipředmětové vztahy

Dějepis (DJ): Vývoj jazyka vzhledem k vývoji společnosti; území slovanských kultur; základní historický přehled významných událostí formujících kulturní společnost.

Základy společenských věd (ZSV): Psychologie osobnosti, druhy komunikace, verbální a nonverbální komunikace;

Základy managementu a produkce (ZMP): Počítačová gramotnost, internetové informace a druhy internetové komunikace

Dějiny tance a divadla (DTD), dějiny výtvarného umění (DVU), dějiny hudby (DH): Přehled uměleckých stylů, jejich specifických znaků.

Anglický jazyk (AJ) a francouzský jazyk (FJ)

Lidový tanec (LT)

Vzdělávací obsah

I. ročník, časová dotace 3 hodiny týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje spisovný jazyk, hovorový jazyk, - dialekty a stylově příznakové jevy a ve vlastním projevu volí prostředky adekvátní komunikační situaci; - řídí se zásadami správné výslovnosti; - v písemném projevu uplatňuje znalosti českého pravopisu; - zařadí typická díla do jednotlivých uměleckých směrů a příslušných historických období; - zhodnotí význam daného autora i díla pro dobu, v níž tvořil, pro příslušný umělecký směr i pro další generace; - pracuje se základní literární terminologií.	<p><u>Obecné poučení o jazyku a řeči:</u> Národní jazyk a jeho útvary. Vývojové tendence spisovné češtiny. Postavení ČJ mezi ostatními evropskými jazyky. Vývojové tendence jazyka, centrum/periférie slovní zásoby.</p> <p><u>Ortoepie a ortografie českého jazyka:</u> Systém českých hlásek. Správná výslovnost, zvuková stránka jazyka. Jednoduchý, ortoepicky zvládnutý proslov. Principy čes. pravopisu – i/y, mě/mně, předložky a předpony s/z ..</p> <p><u>Úvod do stylistiky:</u> Slohotvorné faktory, zásady komunikace, sebevyjádření, komunikát, styl prostě sdělovací a jeho útvary.</p> <p><u>Úvod do studia literatury.</u> <u>Literární terminologie.</u></p>

	<p>Literární druhy a žánry. Funkce literatury. Epika, lyrika, drama. Složky literárního díla: Jazyková, tematická, kompoziční. Básnické prostředky. Rytmus, rým, metrum. <u>Starověká literatura.</u> Kořeny nejstarších kultur: Sumerská, hebrejská, indická, egyptská, čínská liter. <u>Antická literatura Řecka, Říma.</u> <u>Středověká literatura evropská, česká.</u> <u>Husitská literatura</u> <u>Renezanční literatura</u> <u>Barokní literatura.</u> <u>Klasicismus, osvícenství, preromantismus.</u></p>
<p>II. ročník, časová dotace 3 hodiny týdně</p>	
<p>Očekávané výsledky vzdělávání</p>	<p>Učivo, témata, činnosti</p>
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v písemném i mluveném projevu využívá - poznatků z tvarosloví; - pracuje s nejnovějšími normativními příručkami českého jazyka; - má přehled o knihovnách a jejich službách; - zaznamenává bibliografické údaje - odhaluje a opravuje jazykové nedostatky - a chyby; - orientuje se ve výstavbě textu - sestaví základní projevy administrativního stylu; - používá adekvátní slovní zásobu včetně příslušné odborné terminologie; - odborně se vyjadřuje o jevech svého oboru v základních útvarech odborného stylu, především popisného a výkladového; - nahradí běžné cizí slovo českým ekvivalentem a naopak; 	<p><u>Tvarosloví – slovní druhy, mluvnické kategorie.</u></p> <p><u>Nauka o slovní zásobě a tvoření slov</u></p> <p>Jednotky slovní zásoby, sémantika, frazeologie. Obohacování slovní zásoby, způsoby tvoření slov, historismy, archaismy, slovtvorný a morfematický rozbor slova.</p> <p><u>Práce s textem – struktura textu, korektury</u> <u>Základy administrativního stylu</u></p> <p><u>Funkční styly:</u></p> <p>Odborný styl a jeho útvary. Praktický řečnický výcvik. Přednes referátu.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - pořizuje z odborného textu výpisky a výtah, - dělá si poznámky z přednášek a jiných veřejných projevů; - vypracuje anotaci; má přehled o denním tisku a tisku své zájmové oblasti - přednese krátký projev; - zařadí typická díla do jednotlivých uměleckých směrů a příslušných historických období; - zhodnotí význam daného autora i díla pro dobu, v níž tvořil, pro příslušný umělecký směr i pro další generace; - vyjádří vlastní prožitky z recepce daných uměleckých děl; - samostatně vyhledává informace; - rozezná umělecký text od neuměleckého; - vystihne charakteristické znaky různých literárních textů a rozdíly mezi nimi; - text interpretuje a debatuje o něm; 	<p><u>Národní obrození, periodizace</u> <u>Romantismus evropský, český</u> <u>Počátky realismus v české literatuře –</u> <u>Němcová, Borovský</u> <u>Světový realismus</u> <u>a naturalismus 19. stol.</u> <u>Česká literatura 2. pol. 19. stol.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - generace ND - májovci, ruchovci, lumírovci. - realismus v české historické, venkovské próze a dramatu.
--	---

III. ročník, časová dotace 3 hodiny týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uplatňuje znalosti ze skladby při logickém vyjadřování - sestaví jednoduché zpravodajské propagační útvary (zpráva, reportáž pozvánka, nabídka...), - zařadí typická díla do jednotlivých uměleckých směrů a příslušných historických období - zhodnotí význam daného autora i díla pro dobu, v níž tvořil, pro příslušný umělecký směr i pro další generace; - vyjádří vlastní prožitky z recepce daných uměleckých děl; 	<p><u>Skladba:</u></p> <p>Věta jednoduchá/ souvětí.</p> <p>Základní a rozvíjející větné členy. Souvětí souřadné/podřadné, poměry mezi větami.</p> <p>Druhy vedlejších vět.</p> <p>Aktuální členění věty.</p> <p>Narativní postupy, řeč přímá, nepřímá, polopřímá, nevlastní přímá, neznačená přímá řeč – ortografické zásady, vhodnost použití.</p> <p><u>Funkční styly:</u></p>

<ul style="list-style-type: none"> - rozezná umělecký text od neuměleckého; - vystihne charakteristické znaky různých literárních textů a rozdíly mezi nimi; - text interpretuje a debatuje o něm; - konkrétní literární díla klasifikuje podle základních druhů a žánrů; - při rozboru textu uplatňuje znalosti z literární teorie. 	<p>Publicistický styl, práce s texty médií, reklama, umělecká publicistika.</p> <p><u>Úvahový postup:</u></p> <p>Jazykové, stylistické prostředky úvahy.</p> <p><u>Moderní umělecké směry přelomu 19. – 20. století</u></p> <p>Evropská avantgarda moderních směrů v umění.</p> <p>Česká moderna.</p> <p>Nové směry - poetismus, surrealismus, symbolismus v čs. literatuře.</p> <p><u>Česká meziválečná literatura:</u></p> <p>Demokratický, psychologický, imaginativní, sociální proud v čs. próze. <u>Světová literatura 1.pol. 20. stol. do konce 2. světové války.</u></p> <p>Tradiční a avantgardní proud v poezii, próze, dramatu.</p>
---	--

IV. ročník, časová dotace 3 hodiny týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v soustavě jazyků; - vysvětlí zákonitosti vývoje češtiny; - vhodně se prezentuje, argumentuje a obhajuje svá stanoviska; - ovládá techniku mluveného slova, umí klást otázky a vhodně formulovat odpovědi; - využívá emocionální a emotivní stránky mluveného slova, vyjadřuje postoje neutrální, pozitivní (pochválit) i negativní (kritizovat, polemizovat); - vyjadřuje se věcně správně, jasně a srozumitelně; 	<p><u>Systematizace poznatků</u> o jazyce, v jednotě všech částí gramatiky: hláskosloví, tvarosloví, skladby, stylistiky. Interpunkce ve větě <u>Vývoj čes. jazyka a jazykovědy.</u> <u>Funkční styly</u> Opakování k maturitě - všech slohových postupů a útvarů. Důraz na postup úvahový a výkladový.</p> <p><u>Umělecký styl, esej jako útvar stylu</u> odborného a uměleckého.</p> <p><u>Mluvený projev</u> a jeho prvky verbální a nonverbální, argumentace, vyspělejší komunikát na složitější téma, prezentace.</p>

- vystihne charakteristické znaky různých druhů textu a rozdíly mezi nimi;
- rozpozná funkční styl, dominantní slohový postup a v typických příkladech slohový útvar;
- vhodně používá jednotlivé slohové postupy a základní útvary;
- má přehled o slohových postupech uměleckého stylu;
- zjišťuje potřebné informace z dostupných zdrojů, umí si je vybírat a přistupovat k nim kriticky;
- používá klíčová slova při vyhledávání informačních pramenů;
- samostatně zpracovává informace;
- rozumí obsahu textu i jeho částí.

- zařadí typická díla do jednotlivých uměleckých směrů a příslušných historických období;
- zhodnotí význam daného autora i díla pro dobu, v níž tvořil, pro příslušný umělecký směr i pro další generace;
- vyjádří vlastní prožitky z recepce daných uměleckých děl;
- rozezná umělecký text od neuměleckého;
- vystihne charakteristické znaky různých literárních textů a rozdíly mezi nimi;
- text interpretuje a debatuje o něm;
- konkrétní literární díla klasifikuje podle základních druhů a žánrů;
- při rozboru textu uplatňuje znalosti z literární teorie; -
- orientuje se v nabídce kulturních institucí;
- porovná typické znaky kultur hlavních národností na našem území;
- popíše vhodné společenské chování v dané situaci.

Česká literatura

2. pol. 20. století do současnosti:

Poezie, próza, drama... s ohledem na seznam četby k maturitě.

Světová literatura

2. pol. 20. stol. do současnosti:

Poezie, próza, drama...

S ohledem na seznam četby k maturitě.

Systematické, celoroční opakování literárního učiva k maturitě.

Filmové zpracování stěžejních literárních děl zařazeno dle možností.

